

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΝΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή δια
τήν ~~27~~ ~~28~~ ~~29~~ 3 Αυγούστου 69

3 Αυγούστου 69

Ac. 29

Η έκπομπή παρουσιάζεται
από τόν ΚΩΣΤΑ ΓΙΑΝΝΙΑΗ
καί τόν ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΙΑΝΝΟΥ
ΚΑΚΗ. Τραγουδά ή ΚΛΕΙΩ
Δ Ε Ν Α Ρ Δ Ο Υ .

- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ "Έχω μιάν άπορία Δημήτρη. Κάποτε μιλήσαμε για τά δυό τρία ιστο-
ρικά πρώτα καφενετα της παληάς 'Αθήνας, τό καφενετο της 'Αραίας
'Ελλάδος, τό καφενετο τών Εϋ Φρονούντων καί τό περίφημο καφε-
νετο του Χάφτα, πού έδωσε καί τό όνομά του ~~αλλά~~ στην περιοχή πού
λέγεται σήμερα : Χαφτετα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ποιά είναι ή άπορία σου Γιαγιο ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Ζαχαροπλαστετα δέν υπήρχανε τότε στην 'Αθήνα ; Λέγοντας τ ό τ ε
έννοώ τά πρώτα χρόνια πού είχε γίνει πρωτεύουσα της 'Ελλάδος
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Υπήρχαν καί ζαχαροπλαστετα βέβαια, μά τά πρώτα ζαχαροπλαστετα
δέν είχανε την σημερινή μορφή, ούτε καν την μορφή τών πρό έξηντα
έβδομηντα έτών ζαχαροπλαστείων.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Δηλαδή, τί ακριβώς ήτανε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πουλούσανε γλυκύτητα βέβαια, μά μάλλον τουρκομαθημένη καί ανατο-
λίτικη. 'Υπήρχε λόγου χάριν στην Κεντρική 'Αγορά, στην σημερινή
όδόν 'Αδριανού, τό περίφημο : Χαλβατζίδικον τό 'Επιλεκτόν
πού είχε κολλημένο στον πόρτα του ένα χαρτί, στό όποτον διεφή-
~~ρα~~ μιζε τά είδη τών χαλβάδων του , χαλβάς σιμιγδαλένιος,
σαπούν χαλβάς, χαλβάς μέ σουσάμι, χαλβάς μέ μύδαλα, μέ καρύδια,
μέ φουντούκια, ό περίφημος φουντουκοχαλβάς του Κοσμᾶ...
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Κοσμᾶς λεγότανε ό χαλβατζής ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάποιος παληός άθηναίος, μου έλεγε ότι όπως είχε ακούσει από τό
παπού του αυτός ό χαλβαδοποιός έλέγετο : Κοσμᾶς Χασάνογλου. "Η-
τανε γυιός ενός τούρκου Χασάν, επίσης χαλβατζή.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω τί έγινε. 'Ο μπαμπάς Χασάν, ο χαλβατζής, είχε τόν γιούκα του διάδοχό του και ο γιός Χασάν, Χασαν-ογλου θά βαφτίστηκε χριστιανός και έγινε Κοσμάς Χασάνογλου...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ήτανε λοιπόν περίφημος ο φουντουκοχαλβάς του Κοσμά και δέν είχε αντίπαλο παρά έναν σμυρνηό Φώτη, πού είχε κι' αυτός ζαχαροπλαστείο απέναντι από τό χαλβατζίδικο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Χαλβατζίδικο βέβαια κι' αυτός.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όχι, αυτός έφτιανε λουκουμάδες και είχε έλληνοπρεπέστερη πινακίδα στό μαγαζί του : Λουκουμαδοποιείον τό Εϋοσμον μέλι του 'Υμηττού !
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπράβο του ^{Φώτη του Σμυρνηού.} ~~Χασάνογλου~~ Λουκουμαδοποιείον τό Εϋοσμον μέλι του 'Υμηττού.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Και ήτανε τόση ή προτίμησις των άθηναίων στό Λουκουμαδοποιείον πού ο άντικρυνός, ο χαλβατζής ο Κοσμάς είχε τρελλαθεί. 'Ο μοιρατός καυγάς θά ξεσπούσε από μέρα σέ μέρα έως οτου ξέσπασε ...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλλωσεν ο χαλβατζής μέ τόν λουκουμαδοποιό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλλωσαν δέν θά πή τίποτε. 'Αρπαχτήνανε γερά και έφταιγε ο χαλβατζής ο Χασάνογλου, διότι μιά μέρα διώρθωσε λίγο τήν ταμπέλλα του αντίπαλου του. "Όχι πολύ, ένα γράμμα της άλλαξε μόνο και εκεί πού έλεγε : Εϋοσμον ~~κα~~ μέλι του 'Υμηττού, ο χαλβατζής έκανε τό "Υφιλον, "Εφιλον και τήν επομένη τό πρωτ' διαβάζανε ολοι : Εϋοσμον μέλι του 'Ε με τ ο υ !
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πώ πώ... φαντάζομαι τί θά έγινε ! 'Ο λουκουματζής θά έβομβάρδισε μέ λουκουμάδες τόν χαλβατζή, ο όποιος θά άντεπετέθη μέ χαλβάδες...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάτι τέτοιο Γιάγκο, μέ τήν διαφορά οτι ο λουκουμαδοποιός άρπαξε ένα κοντάρι και ~~άναποδογύρισε~~ άναποδογύρισε τό καζάνι μέ τόν χαλβά πού έβραζε... ο χαλβατζής άρπαξε μαχαίρι για να

σφάξη τόν λουκουμαδοποιό, ό όποτος μή βρίσκοντας άλλο όπλο για ν' άμυνθή, άρπαξε τό καζάνι μέ τό λάδι πού έβραζε μέ τούς λουκουμάδες και τό έτίναξε στόν έχθρό...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάζομαι τί θά 'γινε. Οί λουκουμάδες χυθήκανε στόν δρόμο και τά χαμίνια τής άγοράς άδωμήσανε ξυπόλητα και κουρελιάρικα για τά λάφυρα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αντί νά'χουνε μέλι οί λουκουμάδες εΐχανε λάσπη και βρωμόνερα μά τά χαμίνια άδιαφορήσανε. Καταβροχθίζανε τούς λουκουμάδες ένώ οί άθηναίοι πού εΐχανε τά γειτονικά μαγαζιά, μπήκανε στή μέση ~~ή~~ και χωρίζανε τούς συμπλακέντας.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Αύτά όλα γινόντουσαν στά 1835 περίπου, στά πρώτα χρόνια πού ή 'Αθήνα εΐχε γίνει πρωτεύουσα. Τά ζαχαροπλαστεΐα τής έποχής ήτανε λοιπόν χαλβατζΐδικα, λουκουματζΐδικα, .. τί άλλο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στραγαλατζΐδικα βεβαίως και σερμπετατζΐδικα όπως τά λέγανε

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δηλαδή μαγαζιά πού πουλούσανε μόνο σερμπέτια, βυσινάδες και ροσόλια. Κανονικό ζαχαροπλαστεΐο, εύρωπαϊκό νά πουμε πότε φάνηκε στήν 'Αθήνα ; Εΐναι γνωστό άραγε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεβαίως. Τήν ΐδια εκείνη έποχή, άνοιξε ένα ζαχαροπλαστεΐο, τό π ρ ω τ ο στήν 'Αθήνα, νομίζω στήν όδόν Πειραιώς, άπέναντι από τό 'Ωδεΐο. Τό άνοιξε κάποιος από τήν Λέρο, πού ώνομαζότανε Λέριος ή τουλάχιστον έτσι τόν εΐχαν βγάλει. Εΐχε μιá πιναΐδα 'Αθηναϊκή Πατισερία Λερίου.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πατισερία, δηλαδή τό φραντσέζικο Πατισερί. Φαντάζομαι τί χρυσές δουλειές έκανε αυτός ό Λέριος.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι μόνο χρυσές μά και άσημένιες δουλειές, γιατί αυτός τύλιγε τά ζαχαρωτά του, κυρίως φοντάν πολύχρωμα, σε άσημένια και χρυσά χαρτιά. Κατάπληξις ήτανε στήν 'Αθήνα του 1835 τά χρυσόχαρτα του Λερίου. Μά τό ζαχαροπλαστεΐο αυτό γλήγορα θέπεσε...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ θέπεσε ό Λέριος ; Γιατί ό κακομοΐρης ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βρέ τόν κακομοίρη τόν Λέριο. "Ήτανε ό πρώτος πού παρουσία-
σε παγωτά στήν 'Αθήνα καί όλοι οι άθηναίοι τρέχανε στου
Λερίου νά φάνε παγωτό. Μά σ'ένα χορό πού έδωσε ό ~~Λερίος~~
βαυαρός "Αρμανσπεργκ μέ τίς ωραίες του κόρες, ό Λέριος πού
είχε φτιάξει τό παγωτό, είχε τήν καύοτυχη ^{έμπνευσε} ~~έμπνευσε~~ νά ρίξη
έπάνω στά παγωτά του διάφορα χρωματιστά σιρόπια πού ήτανε
φαίνεται χαλασμένα καί όλοι όσοι φάγανε παγωτό στόν χορό
του "Αρμανσπεργκ δηλητηριασθήκανε... Φαντάζεσαι τί έγινε .

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί βέβαια τό φαντάζομαι. Τουαλέττα θά υπήρχε μία στό σπίτι
καί όλοι εκείνοι οι καλεσμένοι θά βγήκανε στους δρόμους, πού
εύτυχώς ήτανε τότε θεοσκότεινοι... "Όμως ό καημένος ζαχαροπλά-
στης ό Λέριος θά καταστράφηκε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Η πολλή του πελατεία κόπηκε διά μιάς. Μά στό άναμεταξύ, μιά
φρντσέζα κυρία Ρομπέν άνοιξε ζαχαροπλαστείο στήν όδόν Αιόλου
Φυσικά ή κυρία Ρομπέν λανσάρισε πρώτη στήν 'Αθήνα γαλλική ζα-
χαροπλαστική καί οι παλιοί άθηναίοι είχανε τρελλαθεί μέ τά
περίφημα : σου-ά-λά-κρέμ πού παρουσίασε ή κυρία Ρομπέν, τόσο
πολύ πού όταν περνούσανε μπροστά από τό μαγαζί της, τραγουδού-
σανε : Μ'αύτά τά σου πού βγήκανε - ή μαντάμ Ρομπέν μās γλύκανε

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Όμως μιά καί άνέφερες τήν λέξι : τραγουδι, ής θυμηθούμε καί
νάτι πιο ρομαντικό πού τραγουδούσανε τότε οι άθηναίοι. Είς τό
ρεσμα της ζωής μου, διατί νά σ'άπαντήσω... 'Η Κλειώ Δενάρδου
τό γλυκόλαλο πουλί της έμπομπής μας, θά μās τό θυμίση.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Είς τό ρεσμα της ζωής μου
Διατί νά σ'άπαντήσω ;

Κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ανυπομονώ νά επιστρέψωμε στήν ζαχαροπλαστική μας συζήτηση.
Φαντάζομαι ότι ή γαλλίδα Μαντάμ Ρομπέν θά έκανε χρυσές δου-
δαίς λειές στήν 'Αθήνα.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, έως ουτου τήν ανέκοφε ένα άλλο ζαχαροπλαστετο πού άνοιξε στην φοιτητική συνοικία της οδου Σόλωνος. Κι' αυτό τό νέο ζαχαροπλαστετο πού έζησε ως τώρα τελευταία και είχε μεταφερθει στην οδόν Πατησίων, έλέγετο Σ ο λ ω ν ε ι τ ο ν. Ποιός παληός άθηναίος δέν θυμάται τό Σολωνετον ή τό Σολώνειον όπως τό αποκαλοϋσαν οι σχολαστικοί.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό Σολωνετον... 'Αφου τό θυμάμαι κι' εγώ ακόμη. Νομίζω πώς έχω άκούσει ότι τό Σολωνετον λανσάρισε ένα νέο είδος γλυκίσματος, τ ά κ ό κ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάννο. Τά κόν. Μάλιστα, τό Σολωνετον τά είχε λανσάρει. Νομίζω, αν δέν κάνω λάθος, ότι τό Σολωνετον τό είχε άνοίξει κάποιος επιχειρηματίας πού έλέγετο Παπαναστασίου και είχε φέρει 'Ιταλό ζαχαροπλάστη. Δέν είμαι απόλυτα βέβαιος για τό όνομα του Παπαναστασίου, θυμάμαι όμως πολύ καλά ότι τά περίφημα κόν, ήτανε γλύκισμα πολυτελείας άφου έκόστιζαν είκοσι λεπτά τό ένα !
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νομίζω ότι πολύ παλιό ζαχαροπλαστετο είναι του Παυλίδη στην οδόν Αιόλου πού υπάρχει ακόμη και σήμερα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι Γιάννο, του Παυλίδη πού ίσως είναι τό παλαιότερο άπ' όλα και πού έχει μιá ειδική έθνική ιστορία.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Εθνική ιστορία ; Τό ζ α χ α ρ ο π λ α σ τ ε τ ο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεβαίως, τό ζαχαροπλαστετο, αυτό τό ζαχαροπλαστριο του Παυλίδη πού υφίσταται από τά 1830, πριν γίνει ακόμα ή 'Αθήνα πρωτεύουσα της 'Ελλάδος. 'Ο ιδρυτής του λεγότανε Παυλης 'Αλέξης και ήτανε όχι ζαχαροπλάστης, μά έφτιανε μαρουτι. Οι άθηναίοι τόν γνωρίζανε σαν Παυλη 'Αλέξη Μπαρουξη.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπαρουτι έφτιανε ο ζαχαροπλάστης ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στάσου Γιάγκο καί μή βιάζεσαι. 'Ο 'Αλέξης ὁ Παυλῆς ἦτανε κατασκευαστής πυρίτιδος. Μπαρουτας ἢ μάλλον μπαρουξῆς ὅπως τόν ἀποκαλοῦσανε οἱ Τούρκοι τῆς 'Αθήνας. Εἶχε ἓνα μπαρουτό-μυλο καί ἔλεθε τό μπαρουτι του γιά λογαριασμό τῶν Τούρκων βέβαια, ὅμως ὁ Παυλῆς ὁ 'Αλέξης, ἐνῶ τήν ἡμέρα παρέδιδε στούς Τούρκους μπαρουτι, τήν νύχτα ἔστελνε κρυφά μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς του μπαρουτι στούς Ἕλληνες καί ἐφωδίαζε τό στράτευμα τοῦ Καραϊσκάκη στό θάλαρο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πραγματικά ἐθνική ὑπηρεσία. Καί μαντεύω τήν συνέχεια.

"Όταν φύγανε οἱ Τούρκοι ἀπό τήν 'Αθήνα καί ἡ 'Αθήνα ἔγινε πρωτεύουσα, ὁ Παυλῆς ὁ 'Αλέξης θά ἔγινε ζαχαροπλάστης...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όχι ἀκριβῶς, ἀλλά ἔκανε μιά μετατροπή στόν μπαρουτόμυλό του καί τόν ἔκανε ν'ἀλέθῃ σοκολάτα, στά 1835. Δέν ἔνοιξε λοιπόν ζαχαροπλαστείο, μά τήν πρώτη βιομηχανία σοκολατοποιίας.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ὁ γυιός τοῦ 'Αλέξη τοῦ Παυλῆ, ἔγινε Παυλίδης.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβῶς. "Εχομε λοιπόν τήν ἐποχή ἐπεινή, στά 1835, τό ζαχαροπλαστείο τοῦ Λερίου, τό σοκολατάδινο τοῦ Παυλίδη καί ἄλλο ἓνα, τό πράσινο Δεντρί...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πράσινο δεντρί ; "Όνομα ζαχαροπλαστείου ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί. Στήν ἀρχή τῆς 'Ιερᾶς 'Οδοῦ, ὅπου ἦτανε ἐρημιά, ὑπῆρχε ἓνα μεγάλο δέντρο καί ἡ τοποθεσία λεγότανε : Πράσινο δεντρί. 'Εμεῖ λοιπόν ἓνα ζευγάρι βαυαρῶν ἔκτισε ἓνα μαγαζί καί τό ἔκανε κέντρο, ἐξοχικό κέντρο βέβαια, ὅπου γιά πρώτη φορά στήν 'Αθήνα σ σημείωσε το αὐτό Γιάγκο = προσεφέρθη ἓνα νέο ποτό στούς 'Αθηναίους : Μ π ὄ ρ α !

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπύρα ; θά τήν ἔφερναν ἀπό τήν Γερμανία βέβαια σέ μπουκάλια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σέ μπουκάλια βέβαια, ἀλλά οἱ βαυαροί ξέρανε ὅτι ἡ μπύρα πίνεταί παγωμένη καί πάγος δέν ὑπῆρχε τότε στήν 'Αθήνα ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί κάνανε ; Πίνανε τήν μπύρα ζεστή ; Δέν θά ἔκανε μεγάλη ἐντύπωσι τό νέο ποτό στήν Ἀθήνα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι. Σιάβανε λάκκους καί τούς γεμίζανε τόν χειμῶνα μέ χιόνι πού τό κουβαλούσανε μέ γαϊδουράκια ἀπό τήν Πάρνηθα. Συμπιέζανε τό χιόνι πού γινότανε πάγος καί ἔτσι εἶχανε τόν τρόπο νά παγώνουνε τήν μπύρα τους.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι ὅτι θά ἦτανε ἀκριβό κέντρο αὐτό τό Πράσινο Δεντρί ἀφοῦ εἶχε τόση πολυτέλεια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ ἀκριβό. Οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ντόπιοι, δέν τολμούσανε ν' ἀντιμετωπίσουνε τίς τιμές τοῦ κέντρου, γιατί πρέπει νά λογαριάσης ὅτι οἱ δύο βαυαροί πού εἶχανε τό Πράσινο Δεντρί, ἔφερναν ζαμπόν ἀπό τήν Γερμανία, ἀστακό σέ κουτιά, σαλάμια οὐγγαρέζικα, μαυροχαβιάρι ἀπό τήν Ὀδησσό καί γενικά φαγητά ἀπό τό ἐξωτερικό.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὅποτε πελάτες σ' αὐτό τό Πράσινο Δεντρί θά ἦτανε μόνο βαυαροί ἀξιωματικοί, ξένοι διπλωμάτες...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ἐλάχιστοι Ἕλληνες ἀπό τό ἐξωτερικό πού εἶχαν ἐγκατασταθεῖ στήν Ἀθήνα. Ἀλλά οἱ ξένοι, εἶχανε ἀρχίσει νά ἐπηρεάζωνται ἀπό τό ἑλληνικό περιβάλλον καί τραγουδοῦσανε καμμιά φορά μαζί μέ τούς δικούς μας τήν Κουμπαροῦλα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τήν Κουμπαροῦλα... Ποῦ τήν θυμήθηκες βρέ Δημήτρη ; Ἀεῖζει νά μάξτῆν τραγουδήσῃ τώρα καί ἡ Κλειώ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Ἀπό πίσω ἀπ' τήν Στρατώνα
τ' ἀκοῦς κουμπάρα μου ;
"Ἐχω μιὰ ἀγαπητηκιὰ
κουμπαροῦλα μου γλυκειά...
κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μέ ἄλλα λόγια, αὐτό τό Πράσινο Δεντρί, ἦτανε τό πρῶτο ἐπίσημο κέντρο πού ἐγνώρισε ἡ Ἀθήνα ~~κατά τήν~~ ὅταν ἔγινε πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Κέντρο σοβαρό βέβαια καί πανάκριβο γιά τήν ἐποχή του.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κέντρο σοβαρό βέβαια τίς ἕξη μέρες τῆς ἐβδομάδος...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τήν ἐβδόμη μέρα ἔκλεινε μήπως ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐπ' ἐναντίας. Τήν ἐβδόμη μέρα, κάθε Κυριακή, μεταβαλλότανε σέ κέντρο χορευτικό.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μή μοῦ πῆς ὅτι γινότανε χορευτικό κέντρο τό Πράσινο Δευτρί.
Μέ τί μουσική ; Τί ὀρχήστρα ; Λαγούτο καί κιθάρα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διάβασε ἐδῶ ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό περιγραφή ἡμερίδος τῆς ἐποχῆς
γιά νά ἴδῃς.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιά δόσε μου... (Διαβάζει) Ἐμάστην Κυριακήν, τό γνωστόν ἐξο-
χικό κέντρον τῶν βαυαρῶν, Πράσινο Δευτρί, μεταβάλλεται εἰς
κέντρον χορευτικό κατά τὰ ἐν Εὐρώπῃ κρατοῦντα ἔθιμα. Ἡ μου-
σική τῆς φ ρ ο υ ρ ῆ ς παιανίζει ἐπί ὀλοκλήρους ὥρας διά νά
ὀρχοῦνται οἱ νέοι μετά τῶν νεανίδων, τόν χορόν τοῦ βιενναίου
βάλς, ὅπως ἀποκαλοῦσιν οἱ ξένοι τόν β α λ λ ι σ μ ό ν ἢ
τόν στρόβιλον καθῶς καί τήν ὠραιότητα μαζουρικαν ἐν Πολωνίας
ἔλκουσαν τό γένος. Τό κομφερίκομφον μ ι ν ο υ ἔ τ τ ο, εὐ-
ρίσκει πολλούς ~~ἀπαυμένους~~ καί πολλά ὀπαδοῦς, καθῶς καί ὁ γνωστός
καί πάνυ περίεργος τετράχορος τῶν λογχιστῶν...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καταλαβαίνεις ὅτι ὁ τετράχορος τῶν λογχιστῶν, ἦτανε οἱ λανσιέ-
δες. Γιά διάβασε παραπάνω.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ (Διαβάζει πάλι) Ὁ χορός διαρκεῖ μέχρι βαθείας νυκτός πρός
μέγαν σκανδαλισμόν τῶν ἀλλῶ ἑθνηταίων, οἱ ὅποιοι διά πρώτην
φοράν βλέπουσι χορούς ζευγῶν ἐναγκαλιζομένων, ὅπως οἱ εὐρω-
παῖκοί χοροί. Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ποιεῖ τό γεγονός ὅτι
ἐνῶ εἰς τό γερμανικόν βάλς - ἔς χρησιμοποιήσωμε τήν ξενικήν
ὀνομασίαν τοῦ στροβίλου - ὁ ἀνὴρ ἢ καβαλλιέρος κατά τό δῆ-
λεγόμενον, ἐναγκαλίζεται περιπαθεῖς τήν συγχορευούσαν μετ' αὐ-
τοῦ ~~φωλακῆ~~ δεσποσύνην, εἰς τό γαλλικόν βάλς, ὁ καβαλλιέρος
ἄπτεται μὲν τῆς χειρός τῆς συγχορευούσης γυναικός, ἀλλά δέν

οέν τήν έναγκαλίζεται, ούτε καν έφάπτεται αύτης, κρατών τήν
 χεῖρα τ υ εἰς τό ἄριστερόν ἰσχίον, κειαμένην περί τόν άγκώνα
 μετά μοναδικῆς γαλατικῆς χάριτος καί εὐπρεπείας • Ὡ νέοι καιροί
 ὦ νέα ἤθη !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καταλαβαίνεις λοιπόν Γιάγκο, πόσο έσκανδάλιζαν τούς συντηρη-
 τικούς άθηναίους οἱ ^{εὐρωπαϊκοί} ~~θέλω~~ χοροί καί τά νέα ἔθιμα. Καί εἶναι γνωστόν
 ὅτι ὁ στρατηγός Θεωράκης Γρίβας, σέ χορό τῶν Ἐνακτόρων, τράβηξε
 τό σπαθί του νά σφάξη ἕναν ξένο διπλωμάτη πού έτόλμησε νά ζητήσῃ
 τήν ὡραιότητα σύζυγο τοῦ Γρίβα σέ χορό...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Άγρια τά ἤθη, ἄγρια τά ἔθιμα •

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νομίζω πώς ἦτανε μάλλον μπερδεμένη ἡ κατάστασις. Διότι ἐνῶ
 βλέπεις σέ μερικὰ τραγούδια νά ὁμολογῆ αὐτός πού τραγουδάει :
 Ἐπίσω ἀπ' τήν Στρατῶν - ἔχω μιὰ ἀγάπη ηκιὰ, κουμπαροῦλα μου
 γλυκειά, δέν θέλει νά τήν παντρευτῆ γιατί φοβάται τά ἔξοδα τοῦ
 συζυγικοῦ βίου...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ὁ ρομαντισμός εἶναι ρομαντισμός καί
 πλατωνική ἀγάπη, ὅπως μᾶς δείχνει ἄλλο τραγούδι, τό περίφημο
 Τσομπανόπουλο θλιμένο... πού θά μᾶς θυμίσῃ τώρα ἡ καλή μας φι-
 λενάδα, ἡ Κλειώ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Τσομπανόπουλο θλιμένο
 Μέρα νύχτα στό βουνό...
 ἔρμο κι' ἀπορφανεμένο
 κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θέλω νά ξαναγυρίσωμε στό Πράσινο Δεντρί ...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Εχομε νά ποῦμε κι' ἄλλα γι' αὐτό τό κοσμικό καί χορευτικό κέν-
 τρο τοῦ 1835.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάτι σοβαρώτατο γιά τήν ἐποχή ἐκείνη. Τό Πράσινο Δεντρί
 δέν ἦτανε μόνο τό πρῶτο χορευτικό κέντρο τῆς μικρῆς τότε
 Ἀθήνας, μά καί ἡ π ρ ὶ τ ῆ ἀθλητική λέσχη, νά ποῦμε.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀθλητική λέσχη ; Σοβαρά μιλάς ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Σοβαρώτατα. 'Ο αιώνας του ρομαντισμού και του έμποτισμού βρισκότανε στην μεγαλύτερή του άνθησι. Καί οι βαυαροί έξιωματικοί ίδρυσαν έκει μιá άθλητική λέσχη για νά παίξουν σπαθί.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Ξιφασκία ; θά είχαν φέρει σπαθιά και μάσκες από τήν Γερμανία οι βαυαροί και θέλανε νά μάθουνε και τούς άθηναίους σπαθί.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Κάτι τέτοιο συνέβη. Όπως δήποτε, πριν άκόμη έκδηλωθῆ στην 'Αθήνα κάθε ιδεά άθλητισμού, τό πρώτο άθλητικό παιγνίδι πού έδιδάχθησαν μέ εύχαρίστησι οι άθηναίοι, ήτανε η Ξιφασκία και γενικά η όπλομαχία, γιατί πίσω από τό κτίριο του κέντρου οι άθηναίοι, φτιάξανε μι' ένα πρόχειρο σκοπευτήριο, όποτε οι βαυαροί είδαν ότι αν οι άθηναίοι δέν ξέρανε σπαθί, στην σκοποβολή δέν τούς βερδίζανε οι ξένοι.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Πολύ φυσικό. Χρόνια και χρόνια οι άγωνιστές του 21 πολέμουσαν μέ καριοφίλια και μέ κουμπούρες. Τό σημάδι τούς ήτανε πιά συνήθεια. Όμως μέ τήν κουβέντα παρασυρθήκαμε και από τά ζαχαροπλαστεία πέσαμε στις κουμπουριές. Ξέρεις τί θά ήθελα νά μάθω ; Τί πάστες ~~από~~ βρίσκανε τότε στά ζαχαροπλαστεία οι άθηναίοι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Είπαμε για τά σου έ λά κρέμ της Μαντάμ Ρομπέν, είπαμε και για τά κόκ του Σολωνείου. Οι άλλες πάστες ήτανε συνηθισμένες και υποτυπώδεις. Κυριαρχούσε φυσικά η πάστα κρέμα, πού ήτανε τόσο γνωστή ώστε υπάρχει και μιá παιδική κωμωδία του 1870 μ' αυτόν τόν τίτλο : 'Η κυρία Πάστα Κρέμα. Όμως μέσα στις διάφορες έκείνες συνηθισμένες πάστες, τήν πάστα φιστίκι και τήν πάστα σοκολάτα, υπήρχε τόν περασμένο αιώνα, πριν από τό 1900 μι' ένα περίεργο γλυκό, τό **κ ο υ ρ κ έ τ τ ο**, πού ποτέ δέν μπόρεσα νά εξακριβώσω τί ήτανε.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πώς τό είπες ; Κουριέττο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κουριέττο· Δέν μπορείς νά φανταστής πόσες φορές τό έχω συναντήσει αυτό τό κουριέττο σέ διηγήματα, σέ χρονογραφήματα καί σέ σατυρικούς στίχους · Συμπεραίνω όμως από κάποιον στίχο του Σουρή ότι θά ήτανε μεγαλούτσικο αυτό τό γλύκισμα... Διάβασε έδω νά ίδης...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί νά παραγγείλουν στό ζαχαροπλαστείο ;
Τό θέμα αυτό δέν ήτο τόσο πολύ άστεγο...
Καί πάνε οί τ ρ ε τ ς φίλοι ^{μέ τόση} ~~αλλά~~ άπενταρία
καί παραγγέλλουν έ ν α κουριέττο είς τά τ ρ ί α !
Βέβαια θά ήτανε μεγαλούτσικο αυτό τό κουριέττο· Ξέρεις όμως τί συλλογίζομαι ; "Οτι θά είναι μία παρεφθαρμένη γαλλική όνομασία αυτό τό κουριέττο· θά ήτανε πανένα γλυκό πού θά λεγότανε κ ρ ο κ έ τ , έσως λίγο σκληρό, έσως μέ άμύγδαλο πού θ' άπαιτούσε μάσημα, από τό ρήμα κ ρ ο κ έ πού σημαίνω μασώ... Καί τό φραντζέζικο προκέτ' έγινε ρωμαίικα κ ο υ ρ κ έ τ τ ο
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάνκο μου είναι τόσο πιθανή αυτή ή εξήγησις πού ντρέπομαι γιατί δέν τήν σκέφτηκα έγώ· Σέ βλέπω νά προαλείφεις για έτυμολόγος τής ζαχαροπλαστικής...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Αφού έχω μπλέξει μαζί σου, όλα μπορεί νά γίνουν· Φαντάζομαι όμως για νά συνεχίσωμε τήν κουβέντα μας, τά γνωστά γλυκά του ταφιοθ, θά ήτανε σέ χρήση πάντοτε·
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό καταΐφι καί ο μπαλαβής· Γαλατομπούρενο δέν φτιάνανε τά παλαιά ζαχαροπλαστεία, γιατί έλλείπει φυγείων, ή κρέμα μπορούσε νά χαλάση· Γι' αυτό οί νοικοκυρές φτιάνανε γαλατομπούρενο στό σπιτι καί ήτανε τό γαλατομπούρενο, τό κατ'έξοχήν γλύκισμα του σπιτιοθ· 'Αφού γράφει κι' ο Σουρήσ άπόδη...
Ξέρω· Ένα γαλατομπούρενο, σοφά ξεροψημένο
καί υπερ σπουδαιότερον, χιλιοσοροπιασμένο

πάντα με

Ένα γαλατομπούρεκο ~~πού~~ γλύκα τόση

πού 'άν τρώη ή μάνα, του ~~παιδιού~~ παιδιού, μπουκιά νά μήν του δώση.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ξέρεις ότι κάθε νοικοκυρά φύλαγε ζηλότυπα τήν συνταγή της καί δέν τήν έδινε εύκολα σέ άλλες γνωστές κυρίες. Καί φυσικά γινότανε τό σχετικό κουτσομπολιό : Καλέ δοκιμάσατε τό γαλατομπούρεκο τής κυρίας Μαριωρής Παπαχριστογιωργανοπούλου;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Οχι, αλλά έχω φάει τό γαλατομπούρεκο τής κυρίας Περίνας Βασιλοπαπα χριστογιαννάκη...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καλό :

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Άλλο πράγμα. Μόνο πού δέν δίνει τήν συνταγή σέ καμιά...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ή τόση γλύκα πιά, είχε μεταφερθεί στά τραγούδια πού τραγουδούσε ο κόσμος, πού είχαν αρχίσει νά γίνωνται γλυκύτερα από τήν ναπολιτάνικη μελωδία τους...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όπως τό περίφημο : Σόλε μέο... ναπολιτάνικο τραγούδι πού έχάλασε τόν κόσμο στήν 'Αθήνα μέ τούς έλληνικ ύς του στίχους : Μακράν κι 'άν είσαι... 'Η κλειώ θά μ'εις τό θυμίσω.

ΚΑΒΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Μέ συνοδεία πιάνου) Μακράν κι 'άν είσαι...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγιο μου, μ'αυτά κι 'αυτά, μέ τά ζαχαροπλαστεία καί τά γαλατομπούρεκα τής παληάς 'Αθήνας, ή ώρα πέρασε καί πρέπει νά διακόψωμε.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί νά γίνη ; Σταματάμε λοιπόν καί δένομε ραντεβού για τήν έλλη Κυριακή.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν ίδια πάλι ώρα.